Turystyka uzdrowiskowa

PRZEWODNIK PO UZDROWISKOWYM INOWROCŁAWIU

visitkujawsko-pomorskie.pl

Opracowanie:
Dariusz Radkowski

Redakcja:
Małgorzata Waleczna

Fotografie:
Mariusz Niedzielny, Marek Mielcarek, Kornel Pawłowski, Beata Zarzycka, archiwum Wydawnictwa Tekst

Tłumaczenie:
Tomasz Dzikowski

DTP:
Wydawnictwo Tekst sp. z o.o.
ul. Kossaka 72, 85-307 Bydgoszcz
tel./fax 52 348 62 50, e-mail: info@tekst.com.pl
www.tekst.com.pl

ISBN 978-83-7208-262-6

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Mój region w Europie

Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 oraz ze środków budżetu Miasta Inowrocławia.

„In Novo Wladislaw
raz wielka łza wyschła
i soli tu ciągle
do woli.
(...)

In Wladislaw Novo
co dzień na nowo
próbuję tam wrócić
– bez skutku”.

Tak o Inowrocławiu śpiewa Grzegorz Turnau. Związany z miastem muzyk i poeta docenia wszechstronność i potencjał miasta. Nie tylko on. Urok Inowrocławia już dawno odkryli kuracjusze, zjeżdżający tu z kraju i z zagranicy. Turyści, którzy przemierzają Polskę Szlakiem Piastowskim i odkrywają tajemnice powstania państwa polskiego. Biznesmeni, którzy wiedzą, że jeśli negocjować, to w klimatycznej palmiarni, a jeśli odpoczywać, to w przepięknym Parku Solankowym wdychając powietrze wokół tężni, nasycone mikroelementami.

Inowrocław to miasto o wielowymiarowym potencjale. Jego charakteru nie wyczerpie stwierdzenie, że to miasto na soli. Powiedzenie o Inowrocławiu, że to tylko miasto zdrojowe, też jest krzywdzące. Żeby naprawdę poznać uroki Inowrocławia, trzeba choć raz zagubić się wśród jego kwiatowych dywanów, urokliwych mostków, przepięknych mieszczańskich kamienic.

Jak w piosence Turnaua:

„W winoroślach czy na mostach,
zmierzchy, ranki,
kochankowie i kochanki”.

Miasto, w którym sól cenniejsza niż złoto, czyli słów kilka o historii Inowrocławia

Nie bez kozery o Inowrocławiu mówi się „miasto na soli". Leży bowiem na potężnym wysadzie solnym. Właśnie solowarstwo i urodzajne czarne ziemie sprawiły, że pierwsi osadnicy zajęli te ziemie już trzy tysiąclecia przed naszą erą. Tego dowiedli archeolodzy.

Do rozwoju osady na terenach dzisiejszego Inowrocławia przyczyniła się nie tylko sól. Kolejny element to Szlak Bursztynowy, prowadzący z południowej Europy nad Bałtyk, wiodący przez bród na Noteci (dawniej nazywanej Mątwą).

Pierwsza wzmianka o osadzie, która była praprzodkiem Inowrocławia, pochodzi z 1185 roku i dotyczy targu książęcego in „Novo Wladislaw". Historycy ustalili, że mowa o targu w pobliżu Bazyliki Mniejszej Imienia Najświętszej Maryi Panny. Znaczenia tej osady dowodzi fakt, że w końcu XII wieku powstał tu duży, murowany kościół.

Nowy okres rozwoju rozpoczął się po 1230 r. Wtedy Kujawy zostały wydzielone dla księcia Kazimierza I. W 1237 r., bądź 1238 roku nastąpiła lokacja nowego ośrodka miejskiego. Z rozległym rynkiem w centrum, murami miejskimi, zamkiem książęcym, klasztorem i kościołem franciszkańskim, ratuszem, ważnicą i kościołem św. Mikołaja. Starsza świątynia i pierwsza na tych terenach osada wokół niej, pozostały poza murami.

Zaczęły się dobre czasy dla miasta, które umacniało w kolejnych dekadach swoją pozycję i znaczenie. Historycy uważają za prawdopodobne, że król Władysław Łokietek przyszedł na świat w inowrocławskim zamku. Częstym gościem zamku był później król Kazimierz Wielki, który negocjował tu z Zakonem Krzyżackim.

W XVII wieku miasto podupadło. Powód? Przede wszystkim najazdy Szwedów. W czasie „potopu" Inowrocław był okupowany przez dwa lata przez wojska Karola Gustawa. Grabieże, pożary, zniszczenia, zarazy – żadna z tych klęsk nie ominęła miasta. Najwięcej szkód przyniosła wojna północna. Miasto było już w kiepskiej kondycji i zostało do reszty zrujnowane przez kwaterujące tu wojska. Po pierwszym rozbiorze, Inowrocław na kolejne 146 lat znalazł się w granicach państwa pruskiego.

Z mapy miasta znikały kolejne obiekty: zamek, klasztor, wieża ratuszowa.

Pod koniec XIX wieku powstały stowarzyszenia kulturalne z narodowym przekazem, rozwijały się tajne organizacje edukacyjne, od 1893 roku zaczął się ukazywać „Dziennik Kujawski". Przed miastem otworzyły się też ekonomiczne perspektywy. Zaczęto przemysłowo eksploatować złoża solne. Szybko rozwijał się przemysł chemiczny, spożywczy i zakłady związane z obsługą rolnictwa. Warzelnia, sodownia, cukrownie – niemiecki rynek zbytu chłonął inowrocławskie towary. W Inowrocławiu narodziła się silna klasa średnia. Powstała infrastruktura miejska: wodociągi, gazownia, elektrownia. W 1912 roku ulicami miasta przejechał pierwszy tramwaj.

Nowe możliwości przyniosło założenie uzdrowiska w 1875 roku, w którym wykorzystywano właściwości inowrocławskich pokładów solnych, tzw. solanki. Zachodnia część miasta zaczęła przeistaczać się w dzielnicę zdrojową: przybywało pensjonatów, kamienic, willi. Rok 1919 przyniósł miastu wolność. W pierwszych latach międzywojnia miasto funkcjonowało jako „Zdrojowisko Inowrocław", renomowany kurort. W czasie okupacji niemieckiej Inowrocław stał się siedzibą jednej z rejencji, tzw. Kraju Warty. Ludność została poddana represjom, wywózkom, prześladowaniom.

Okres powojenny to czas intensywnego rozwoju urbanistycznego. Miasto wchłania kolejne miejscowości ościenne, powstają nowe osiedla, zakłady przemysłowe. To już nie jest wyłącznie miasto „zdrojowe", ani też miasto żyjące ze soli.

Wypromowaniu Inowrocławia „przysłużył się" też Szlak Piastowski, wiodący przez miasto. Wycieczki tą trasą były popularne już w latach 60-tych XX wieku, zwłaszcza podczas obchodów tysiąclecia Państwa Polskiego.

Co koniecznie trzeba w Inowrocławiu zobaczyć, czyli zabytki i ciekawe miejsca

Romańska Bazylika Mniejsza Imienia Najświętszej Maryi Panny

To najstarszy zabytek Inowrocławia. Pierwsze msze w tym kościele odprawiono już w październiku 1233 roku. Budowę romańskiej świątyni rozpoczęto pod koniec XII stulecia. Do dziś robi wrażenie: okazała, zbudowana z ciosanych granitów, w wyższych partiach wież – z cegły. Kościół jest jednonawowy i orientowany, co znaczy, że prezbiterium ulokowano po wschodniej stronie bryły. Od zachodu zamykają go dwie wieże, od wschodu – półkolista absyda.

W 1834 r. świątynia niemal doszczętnie spłonęła. Przez lata nie pełniła funkcji sakralnych, stała zaniedbana (stąd niektórzy do dziś mawiają o niej „ruina"). Zrekonstruowana została dopiero po kilku dekadach, w pierwszych latach XX wieku.

Wciąż jednak są w murach bazyliki elementy autentyczne. Należą do nich m.in. dolne partie wieży, mur nawy i krzyżowe sklepienie zbudowane z kamienia. Obecnie, to jeden z ciekawszych zabytków romańskich w kraju. Wieże charakterystyczne dla romańskiej architektury ozdobione są podwójnymi oknami.

Największe zainteresowanie budzą jednak płaskorzeźby, zachowane na zewnętrznych ścianach. To o nich mediewiści z wypiekami na twarzy opowiadają studentom historii sztuki. Warto zatrzymać się przed inowrocławskim kościołem, by obejrzeć te niewielkie, groteskowe maski ludzkie i diabelskie, ryty krzyży i zwierząt o długich pazurach, przedziwnie poskręcanych ogonach. Ludzkie twarze, które porażają powagą, diabelskie, patrzące surowo. Czym były dla ich twórców? Pełniły funkcje chroniące przed złymi mocami? Maski wyryto na ścianie północnej. W średniowieczu północ uważano za stronę zła. Demoniczność tych wyobrażeń jest więc usprawiedliwiona.

Wyposażenie jednonawowego kościoła jest skromne. Najcenniejsza jest gotycka rzeźba Madonny Uśmiechniętej, stojąca w ołtarzu głównym. Datowana jest na lata 1370-1380.

Polichromowana, wykonana w drewnie lipowym. Prawdopodobnie jest dziełem mistrza ze Skarbimierza. Figura była dwukrotnie koronowana. Raz w XVII wieku, ponownie w 2000 roku, przez Metropolitę Gnieźnieńskiego Henryka Muszyńskiego. W 2008 r. kościołowi został nadany tytuł Bazyliki Mniejszej Imienia Najświętszej Maryi Panny. Dziś pełni funkcję kościoła parafialnego.

Adres: *ul. Biskupa Antoniego Laubitza 9*

Kościół najważniejszy…

Bazylika to nie jedyny godny uwagi obiekt architektury sakralnej w Inowrocławiu.

Bardzo interesująca jest też z pewnością gotycka fara pw. Św. Mikołaja. Choć nie jest to najstarszy inowrocławski kościół, przez lata funkcjonował jako najważniejszy. Jego początki wiążą się z nadaniem Inowrocławowi praw miejskich przez księcia kujawskiego Kazimierza.

Miasto zostało wtedy przeniesione na teren położony wokół dzisiejszego rynku. Przez to, teren wokół romańskiej bazyliki znalazł się poza murami obronnymi. Potrzebny był nowy kościół. Początkowo kościół pw. Św. Mikołaja był tylko kaplicą, zależną od parafii NMP. Przed 1338 r. był już samodzielną parafią, w którą miasto mocno inwestowało. Dzięki temu szybko stał się jego wizytówką. Pierwszy kościół został spalony przez Krzyżaków w 1431 r. Do końca XV wieku wzniesiono nowy, murowany kościół parafialny, który w następnych stuleciach wielokrotnie przebudowywano. Najpoważniej – w XVII wieku, po zniszczeniach spowodowanych okupacją Szwedów . W nawie głównej i południowej zawaliły się dachy, częściowo ze szczytami i ścianami. Pod koniec XVIII wieku władze pruskie uznały, że kościół jest idealnym miejscem na magazyn soli (do dziś można zauważyć sól na jego ścianach). Za przywracanie jej dawnych kształtów, z wielką determinacją, wziął się proboszcz Bolesław Jaśkowski, w pierwszej dekadzie międzywojnia. Większość wyposażenia pochodzi z drugiej połowy XVIII wieku. Wewnątrz podziwiać można liczne zabytki barokowej i rokokowej sztuki sakralnej. Warto dodać, że w kościele tym, według Długosza, królowa Jadwiga przepowiedziała ostateczną klęskę zakonu krzyżackiego.

W 1860 r. w kościele tym ochrzczony został Jan Kasprowicz.

Adres: *ul. Ks. Bogdana Gordona 4*

… a największy

Ciekawy jest także neoromański kościół pw. Zwiastowania Najświętszej Maryi Pannie. Tu 18 grudnia 1929 r. został ochrzczony Józef Glemp, późniejszy Prymas Polski.

Ta neoromańska świątynia wybudowana na początku XX wieku, z inicjatywy biskupa Antoniego Laubitza, może pomieścić do 3 tys. osób. Wystrój świątyni jest dziełem poznańskiego artysty, Władysława Marcinkowskiego. Nawiązuje do polskich tradycji narodowych: wizerunek Matki Boskiej w koronie, czy scena z Piastem i Rzepichą przyjmującymi anioły, miały krzepić i uczyć polskich dziejów.

W 1909 r. zawaliła się północna ściana transeptu i świątynia była nieczynna przez dwadzieścia lat.

To najwyższy i największy kościół w Inowrocławiu. Strzelista wieża liczy 77 metrów.

W posiadaniu parafii są zabytkowe organy z 1902 r., wykonane przez firmę organomistrzowską Wilhelma Sauera z Frankfurtu nad Odrą. Instrument zbudowany jest z 50 tys. elementów! Posiada 2470 piszczałek. Najmniejsza ma kilka centymetrów, największa – ponad pięć metrów.

Adres: *ul. Plebanka 10*

Tężna uzdrowiskowa

W czym pomaga przebywanie w pobliżu tężni? Jest wskazane dla chorych na nadciśnienie tętnicze, choroby układu oddechowego, stany ogólnego wyczerpania. Jesteś zdrowy? Tężnia pomoże i tobie. Przebywanie przy niej wzmacnia odporność i zabezpiecza przed chorobami. Powietrze wokół tężni nasycone jest jodem i mikroelementami.

To też cudowne miejsce do spacerowania, leczenie bowiem połączone jest tu z przyjemnością.

Inowrocławska tężnia jest drugą co do wielkości w Polsce i jedyną o tak skomplikowanym kształcie. Tworzą ją bowiem dwa połączone ze sobą wieloboki o obwodzie 322 metrów i 9 metrów wysokości. Na szczycie jest taras widokowy, z którego podziwiać można panoramę Parku Solankowego. Tężnia została otwarta w 2001 roku.

Jak działa? Ściany jej wyłożone są tarniną, po której spływa solanka pompowana na szczyt tężni. Pod wpływem wiatru i słońca ulega ona rozpyleniu i odparowaniu; powstaje w ten sposób solankowy aerozol, mający szczególne właściwości lecznicze. Szacunkowy zasięg oddziaływania tego naturalnego inhalatorium wynosi 300 metrów. Zalecane jest przebywanie w odległości minimalnej od tężni (ok. 30 metrów), nie dłużej niż pół godziny. Wstęp jest bezpłatny.

Archeolodzy odkryli na terenie Inowrocławia pozostałości najstarszych tężni solankowych w Europie, dowodzące, że funkcjonowały one już w II w. n.e.!

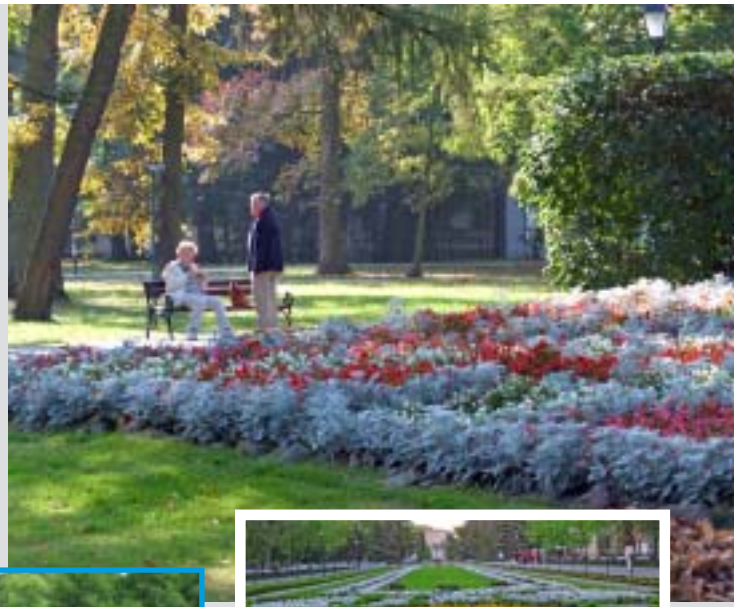
Przy tężni jest też pole do minigolfa, tory do gry w kręgle, stoliki, przy których można pograć w szachy. W pobliżu są też korty tenisowe, siłownia terenowa, plac zabaw dla dzieci i park linowy. Tu również odbywa się szereg kulturalnych imprez plenerowych.

Park Solankowy

Jest niekwestionowaną wizytówką miasta. To 85 ha, na których mieszczą się wszystkie obiekty uzdrowiskowe, tężnia, muszla koncertowa, pijalnia wód mineralnych, palmiarnia, ogrody zapachów i tereny rekreacyjne. Każdy znajdzie tu coś dla siebie. Są korty tenisowe, park linowy, terenowa siłowania dla dorosłych, plac zabaw dla dzieci, minigolf, stoliki do gry w szachy. Jest tu też teatr letni, który pomieści 1,4 tys. widzów.

Park Solankowy słynie w kraju nie tylko z oryginalnej tężni, ale też z przepięknych kwiatowych dywanów. Każdego roku sadzi się tu ponad 150 tys. roślin. Kompozycje kwiatowe na klombach parku zdrojowego są dwa razy w roku zmieniane i starannie pielęgnowane. Można przysiąść na ławeczkach przy malowniczych stawach, przejść się mostkiem prowadzącym do tężni, albo ochłodzić się w letni wieczór przy okazałych fontannach.

W parku znajduje się też kilka pomników, m.in. pomnik pawia, zdobiący wejście do parku i będący jednocześnie zegarem słonecznym! Jest też pomnik dr. Zygmunta Wilkońskiego – współzałożyciela Solanek.

Niekłamaną popularnością cieszy się ławeczka, na której „przysiadł” generał Władysław Sikorski, częsty bywalec inowrocławskich Solanek.

Warto przejść się także aleją dębową, gdzie od 2005 roku sadzą w niej drzewa znamienici goście Inowrocławia. Upamiętnili w ten sposób swój pobyt w mieście, m.in. kompozytorzy: Wojciech Kilar i Krzysztof Penderecki; aktorzy: Joanna Brodzik, Beata Kawka, Bogusław Linda, czy muzycy: Grzegorz Turnau, Natalia Kukulska i Zbigniew Wodecki. Każde z tych drzew posiada tablicę z informacją o osobie, która je zasadziła.

Idealnym miejscem na spacer są też Ogrody Papieskie, otwarte w 30. rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża. Układem architektonicznym nawiązują one do Ogrodów Watykańskich. Geometryczne trawniki przedziela siatka alejek, bukszpanowy żywopłot kreśli na trawniku barokowy krzyż. W 2012 r. w parku powstały też Ogrody Zapachów i Kolorów. Na klombach rosną tu aromatyczne zioła, m.in.: szałwia, bazylia, rozmaryn i różnobarwne kwiaty: róże, lilie, piwonie.

Park to także idealne miejsce do rekreacji. Amatorzy grillowania znajdą tu wydzielone miejsca do przygotowywania posiłku, preferujący aktywny wypoczynek – trasy idealne do nordic walking i dla rowerzystów. Jest też miniplaża przy niewielkim, ale malowniczym stawku.

Pijalnia wód z palmiarnią

Działa od 2013 r., na terenie Parku Solankowego, tuż przy Ogrodach Papieskich. To pierwsza palmiarnia w Kujawsko-Pomorskim. Tropikalna roślinność, złote rybki i ptaki cieszą oczy odwiedzających.

W pijalni jest ujęcie wody mineralnej wydobywanej z lokalnych źródeł: „Inowrocławianki" i „Jadwigi". Picie tej ostatniej pobudza czynności wątroby i trzustki, zwiększając wydzielanie soków trawiennych. Z kolei „Inowrocławianka" jest odpowiednia dla osób aktywnych, m.in. sportowców, górników, hutników ze względu na zawartość znacznej ilości m. in. sodu, magnezu, wapnia.

W Chacie Kujawskiej można obejrzeć ciekawie zaaranżowaną, tradycyjną wiejską izbę. Natomiast palmiarnia to nowoczesne wnętrze z dużą ilością przeszkleń, ogrzewane ekologicznymi pompami cieplnymi i kolektorami słonecznymi.

W budynku tym jest miejsce, które większość turystów obowiązkowo uwiecznia na zdjęciach. Chodzi o „pomnik teściowej", ponoć jedyny taki w Europie. Kto nie chciałby się sfotografować przy uroczej starszej pani z brązu, w ogromnym kapeluszu, z pieskiem na kolanach? A przy okazji pewnie niejednemu przypomni się któryś z tradycyjnych polskich dowcipów.

Stała wystawa solnictwa

Powstała w 2011 r. z okazji dwudziestopięciolecia zakończenia eksploatacji złóż w kopalni Solno, ma przybliżać historię solowarstwa i solnictwa rozwijającego się tu od pradziejów.

Ekspozycja mieści się w kilku salach. Historia zaczyna się w czasach starożytnych, kiedy na terenie dzisiejszego osiedla Rąbin powstała osada zajmująca się wydobywaniem soli. Jak to robiono, co świadczy o wybitnej pomysłowości naszych przodków żyjących między II a IV wiekiem naszej ery? Tego dowie się każdy zwiedzający ekspozycję. Nie chcąc zdradzać wszystkich sekretów, warto zaznaczyć, że to właśnie w Inowrocławiu wybudowano pierwsze w Europie tężnie.

Na wystawie zobaczyć też można historię wydobycia soli w średniowieczu, poznać historię kopalni, warzelni i zakładów sodowych, katastrof górniczych, dowiedzieć się o przyczynach zamknięcia współczesnych kopalni Solno.

Ściany muzeum wyłożone są piękną, kolorową solą, jaką wydobywać było można w inowrocławskiej kopalni.

Adres: *podziemia Teatru Miejskiego (pl. Klasztorny 2). Wstęp jest bezpłatny.*

Ulica Królowej Jadwigi

To centrum usługowe miasta. Sporo tu przykładów ciekawego budownictwa mieszczańskiego z przełomu XIX i XX wieku.

Najciekawsza jest klasycystyczna kamienica Czabańskich, zwana „Złotym Rogiem" (u zbiegu ulic Solankowej i Królowej Jadwigi). Warto przyjrzeć się też neogotyckiemu gmachowi poczty głównej z 1884 r., budynkowi urzędu gminy (lata 30. XIX wieku) i neobarokowemu hotelowi Bast. W ulicę wkomponowano 20 ozdobnych płyt z wizerunkami najważniejszych historycznych budynków i aktualnych atrakcji turystycznych Inowrocławia.

Domy przy ul. Solankowej

Bardzo dużo ciekawej architektury znajduje się też przy ul. Solankowej, gdzie przetrwało najwięcej domów mieszczańskich. Ulica wyróżnia się rozmachem i stylem. Warto zatrzymać się przy kamienicy z numerem 50 – to neorenesansowa willa Kazimierza Przyłuskiego, inowrocławskiego budowniczego. Nr 33 – to pałac mieszczański w stylu włoskiego renesansu, renesans niderlandzki reprezentuje budynek z numerem 30, a do romantycznego neogotyku nawiązuje dom pod nr 52.

Rynek

Ten centralny plac miejski otoczony jest eklektycznymi kamienicami z II połowy XIX i z początków XX wieku. W średniowieczu od rynku odchodziły główne ulice prowadzące do bram miejskich, a nad placem górowała 32 metrowa wieża ratuszowa, rozebrana w drugiej połowie XIX w.

Rynek przebudowano w 2011 r. Zyskał wówczas nową granitową nawierzchnię. Na płycie stanęła rzeźba patronki Inowrocławia – królowej Jadwigi i nowoczesna w formie fontanna z kolorowym oświetleniem i strumieniami wody wypływającymi w rytm muzyki.

Tuż przy Rynku, na ul. św. Ducha stoi zabytkowy tramwaj. Przypomina on historię tramwajów w Inowrocławiu. Miasto pożegnało się z nimi w 1962 r., po pół wieku istnienia komunikacji tramwajowej.

Gmach ratusza

Budynek, w którym mieści się ratusz, powstał w latach 1907–1908. Neogotycki, piętrowy, z wysoką wieżą, nawiązuje do architektury zamków krzyżackich. Gmach powstał jako „rathaus", czyli siedziba rady; pierwotnie był siedzibą „landrata". Największe wrażenie robi sala sesyjna z obrazami wykonanymi techniką sgraffitio opowiadającymi historię miasta, a wykonanymi przez inowrocławskiego artystę.

Adres: *ul. Franklina D. Roosevelta 36*

Ciekawostki

• Inowrocław jest miastem wielokrotnie nagradzanym. W ostatnich latach miasto zostało wyróżnione m.in. takimi nagrodami i tytułami:

Miasto najładniej oświetlone na święta

W 2015 roku Inowrocław zwyciężył w konkursie na najpiękniejsze świąteczne iluminacje w województwie kujawsko-pomorskim, otrzymując najwięcej głosów w konkursie „Świeć z Energą".

Inowrocław cudem Polski

Tężnia solankowa w Inowrocławiu zajęła czwarte miejsce w plebiscycie „7 Nowych Cudów Polski 2014" organizowanym przez National Geographic Traveler.

Miasto dobrze zarządzane

Inowrocław nominowany został do nagrody Gmina Roku 2014, w ogólnopolskim plebiscycie „Orły Polskiego Samorządu".

Inowrocław dla turysty

Miasto zdobyło Certyfikat Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej „Najlepszy Produkt Turystyczny Regionu 2013." Park Solankowy w Inowrocławiu został laureatem regionalnego etapu konkursu na najlepszy produkt turystyczny. Certyfikat ten był jednocześnie nominacją do etapu ogólnopolskiego konkursu Polskiej Organizacji Turystycznej na „Najlepszy Produkt Turystyczny" w 2013 r.

Dyplom za rozwijanie infrastruktury turystycznej

W grudniu 2013 roku Polish Tourfilm Academy przyznała Inowrocławiowi dyplom uznania za konsekwentne rozwijanie infrastruktury turystycznej i dbałość o tradycje uzdrowiska.

Nagroda Google „eMiasto 2013”

Najbardziej „internetowym” miastem w województwie kujawsko-pomorskim, pod względem aktywności małych i średnich przedsiębiorców w sieci został, Inowrocław.

„Samorządowy Menadżer Regionu 2012” w województwie kujawsko-pomorskim

Prezydent Miasta Inowrocławia Ryszard Brejza otrzymał tytuł „Samorządowego Menadżera Regionu 2012” w rankingu „Filary Polskiej Gospodarki”, przygotowanym przez agencję badawczą Millward Brown SMG/KRC przy współpracy z redakcją dziennika „Puls Biznesu” pod patronatem honorowym Ministerstwa Skarbu i Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości.

Wyróżnienie za projekt „Inowrocławska Noc Solannowa 2012”

Projekt „Inowrocławska Noc Solannowa” został wyróżniony w konkursie „Turystyczne Odkrycia 2012” w kategorii „Imprezy i wydarzenia”.

Nagroda za modernizację Parku Solankowego

Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki przyznał nagrodę specjalną Urzędowi Miasta Inowrocławia za zdobycie w 2011 roku tytułu „DesigNowe Miasto” za rozwój i modernizację Parku Solankowego.

„Eko Gmina 2012”

Miasto Inowrocław zostało liderem Województwa Kujawsko-Pomorskiego w rankingu Tauron „Eko Gmina 2012”. To nagroda za efektywną realizację działań proekologicznych.

„7 cudów Województwa Kujawsko-Pomorskiego”

W 2009 r. Park Solankowy w Inowrocławiu znalazł się na liście „7 Cudów Województwa Kujawsko-Pomorskiego” przygotowanej przez redakcję Gazety Wyborczej w maju 2009 r. Według dziennikarzy, to jedno z miejsc, którym możemy chwalić się przed całą Europą.

„Perły w Koronie”

Inowrocław został zwycięzcą plebiscytu: „Wielkie Odkrywanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Perły w Koronie 2011”. Internauci oddając swe głosy na stolicę Kujaw Zachodnich uznali, że to miejscowość z pomysłem na turystykę, w której najbardziej błyszczy Park Solankowy i fontanna na inowrocławskim Rynku.

TEATR

Inowrocław *dla ducha, czyli kultura w mieście*

Kto przyjedzie do Inowrocławia, nudzić się nie będzie. Dba o to wiele placówek kulturalnych. Strawę dla ducha serwuje m.in. **Teatr Miejski** (Plac Klasztorny 2). Nie powstydziłoby się go żadne duże miasto. Dysponuje 372 miejscami, siedmioma garderobami dla artystów, profesjonalnym nagłośnieniem i oświetleniem oraz nowoczesną mechaniką sceny.

Bogatą ofertę mają inowrocławskie **galerie sztuki**. W Galerii Miejskiej (Plac Klasztorny 2) i w Galerii w Ratuszu (ul. Prezydenta Franklina Roosevelta 36) regularnie odbywają się wernisaże twórców profesjonalnych, okolicznościowe spotkania, imprezy kulturalne. Niewielka galeria sztuki działa także przy klubie Kopernik (ul. Toruńska 60), prezentując prace zarówno twórców amatorów, jak i profesjonalistów.

Istniejący w **Inowrocławiu Instytut Prymasa Józefa Glempa** gromadzi pamiątki dotyczące Prymasa Polski Seniora, któremu przyznano tytuł Honorowego Obywatela Miasta Inowrocławia. W Instytucie prowadzona jest działalność edukacyjna, badawcza, wydawnicza. Organizuje się wystawy i prelekcje, prezentacje multimedialne, nagradza piewców Kujaw, przyznaje statuetkę „Ku chwale", medal „Bravium" za szlachetność oraz dyplom honorowy „Amicus Cuiaviae" za upowszechnianie tradycji i dziejów Kujaw. Instytut otwarty w 2009 r. mieści się w kilku tematycznych salach: audiowizualnej, bibliotecznej, gabinetu Prymasa i tzw. sali kujawskiej. W tej ostatniej eksponowane są zdjęcia

z różnych okresów życia Prymasa, a także znanych Polaków pochodzących z Kujaw. Udało się już zgromadzić sporą kolekcję cennych przedmiotów: są tu obrazy, figury świętych, zegarki, medale, pamiątkowe statuetki okolicznościowe, a także przedmioty związane z kultem religijnym, takie jak: różańce, pierścienie biskupie, pastorały, szaty liturgiczne Prymasa Glempa.

Wystawa Askaukalis (ul. Kasztelańska 22) to punkt obowiązkowy dla miłośników historii i archeologii. Ekspozycja otwarta w 2011 roku prezentuje wyniki badań archeologów z Zespołu Badań Kujaw poznańskiego Uniwersytetu Adama Mickiewicza. Zobaczyć tu można cenne znaleziska z terenu Inowrocławia oraz okolic, m.in. Kruszy Zamkowej, Gąsek, Karczyna. Badania prowadzone były pod kierunkiem prof. Aleksandry Cofta-Broniewskiej, Honorowego Obywatela Inowrocławia. Wraz z zespołem badała ona Kujawy przez ponad pół wieku. Kilka jej odkryć uznano za przełomowe. Do tych najważniejszych zalicza się m.in. odsłonięcie wczesnośredniowiecznych warzelni soli i odtworzenie procesu technologicznego produkcji, odkrycie warsztatu produkcji szkła, zlokalizowanie kompleksu osadniczego z okresu wpływów rzymskich w Kruszy Zamkowej (Askaukalis). Najstarsze zabytki zgromadzone na ekspozycji pochodzą z epoki neolitu. Można tu zobaczyć naczynia kultury pucharów lejkowatych (4 tys.-2,5 tys. p.n.e.) oraz kultury amfor kulistych (3 tys.-1,7 tys. p.n.e.). Zwiedzanie tej ekspozycji dostarczy sporo wiedzy o historii regionu, Szlaku Bursztynowego i Askaukalis.

Ci, których pasjonują dzieje polskich miast, nie mogą nie zatrzymać się na dłużej przy Placu Klasztornym. Dawniej mieścił tu się klasztor franciszkanów. Dziś obrazuje go makieta z brązu. **Inowrocławski klasztor franciszkanów** powstały w latach 1237-1238 był trzecim co do wielkości budynkiem zakonników na obecnych ziemiach polskich. Większe posiadłości mieli oni tylko w Krakowie i we Wrocławiu. Jego fundatorem był książę Kazimierz Kujawski. Władca chciał, by zakonnicy zajęli się pracą misyjną w pogańskich Prusach. Wybudowano tu klasztor, kościół, pomieszczenia gospodarcze i ogród. W 1818 r. rząd pruski dokonał kasacji inowrocławskiego konwentu franciszkanów. Budynki poklasztorne wyburzono w 1821 r. Wyposażenie przyklasztornego kościoła trafiło do świątyń w mieście.

Nie przetrwał inowrocławski zamek książęcy, ani wieża ratuszowa. O dawnych dziejach opowiadają dwa fragmenty murów obronnych opasujących średniowieczny gród. Jeden przy szkole muzycznej (ul. Jana Kilińskiego 16), drugi w podwórzu między ulicą Kasztelańską i ul. Poznańską 4.

Najciekawsze inowrocławskie ekspozycje zgromadzone są w **Muzeum im. Jana Kasprowicza** (ul. Solankowa 33), powstałym w 1931 r. , początkowo jako Muzeum Regionalne Kujaw Zachodnich. Mieści się ono w okazałym pałacu mieszczańskim przy ul. Solankowej. Muzeum prowadzi cztery podstawowe działy. Pierwszy, biograficzny – poświęcony jest wybitnym ludziom pochodzącym z Kujaw. Znajdziemy tu największy w kraju zbiór pamiątek, rękopisów i pierwodruków utworów Stanisława Przybyszewskiego i bogatą kolekcję dzieł i pamiątek po Janie Kasprowiczu. Z kolei dział archeologiczny gromadzi zbiory z prac wykopaliskowych prowadzonych na Kujawach i Pałukach. W dziale sztuki są dzieła z okresu Młodej Polski, wśród nich obrazy Stanisława Wyspiańskiego, rysunki Jacka Malczewskiego, itd. Jest jeszcze dział etnograficzny z bogatą kolekcją wytworów sztuki ludowej Kujaw.

Inowrocław to też miasto muzyki. W **Państwowej Szkole Muzycznej** I i II stopnia im. Juliusza Zarębskiego jest duża, na 240 miejsc, sala koncertowa im. Ireny Dubiskiej (ul. Jana Kilińskiego 16). Są tu 26-głosowe organy firmy Rieger-Kloss oraz dwa fortepiany koncertowe. Natomiast w muszli koncertowej (zbudowanej w 1920 roku, a zmodernizowanej w 2011 r.), w sercu Parku Solankowego, odbywa się ponad 30 koncertów każdego roku. Z kolei w teatrze letnim przy ul. Świętokrzyskiej, usytuowanym na skraju parku, pomieścić się może 1,4 tys. widzów. Również okolice tężni wykorzystywane są do koncertów plenerowych.

Dzieje się,
czyli najciekawsze imprezy kulturalne w Inowrocławiu

Arlekinada. Stawiamy na młode talenty

Każdego roku, wiosną, w Inowrocławiu odbywa się Ogólnopolski Festiwal Małych Form Teatralnych „Arlekinada" . Spotkanie zespołów teatralnych ze szkół ponadgimnazjalnych, domów kultury oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych jest okazją do konfrontacji swoich umiejętności i talentów. To impreza wyczekiwana przez młodych ludzi z całego kraju. Mają oni wówczas okazję pokazać się i sprawdzić na deskach prawdziwego teatru i być ocenionym przez profesjonalne jury. Ich dokonania „biorą pod lupę" aktorzy znani z telewizji i najlepszych polskich scen teatralnych. Podczas inowrocławskiej Arlekinady jej uczestnicy mają też okazję do wymiany doświadczeń, towarzyskich spotkań i nawiązania znajomości z ludźmi ogarniętymi tą samą pasją.

Inowrocławskie Lato Muzyczne

Tradycja tej imprezy sięga 130 lat. Inowrocławskie Lato Muzyczne uprzyjemnia wolny czas nie tylko mieszkańcom, ale kuracjuszom i licznym turystom. W muszli koncertowej znajdującej się w Parku Solankowym, od maja do września podziwiać można solistów i zespoły z całego kraju, z bogatym repertuarem obejmującym wiele rodzajów muzyki. Są to między innymi: Przegląd Chórów „Wiosna w Solankach", „Czwartkowe wieczory z muzyką kameralną", występy zespołów dziecięcych i młodzieżowych, folklorystycznych oraz koncerty Inowrocławskiej Orkiestry Promenadowej.

Inowrocławski Festiwal Światła i Smaku

Wrzesień, to w Inowrocławiu raj dla poszukiwaczy kulinarnych inspiracji oraz magii światła i laserów. Od 2010 roku, właśnie jesienią, o zmroku uzdrowiskowy park zamienia się w tajemniczą krainę ze wszystkimi kolorami tęczy. Jest teatr ognia, występy taneczne oraz występy znanych artystów z regionu i kraju. Jest też coś dla poszukiwaczy regio-

nalnych i egzotycznych smaków. Goście mogą wziąć udział w warsztatach gotowania oraz degustacji potraw przygotowanych przez mistrzów kuchni znanych również z telewizyjnego ekranu.

Imieniny Miasta
Odbywają się od 2005 r., corocznie w drugiej połowie stycznia, na pamiątkę pierwszej pisemnej wzmianki o Inowrocławiu, która ukazała się w 1185 roku. Podczas Imienin organizowane są sesje popularno-naukowe oraz wystawy fotograficzne obrazujące rozwój Inowrocławia.

Dni Inowrocławia
Podczas obchodów Dni Inowrocławia celebrowanych corocznie w miesiącu czerwcu, odbywa się wiele koncertów, wystaw, rozgrywek sportowych i plenerowych festynów.

Inowrocławska Gala Operowo-Operetkowa
Impreza ta organizowana w plenerze Parku Solankowego jest dla melomanów atrakcją już od wielu lat. Proponowany repertuar zadowala każdego słuchacza i widza.

Ogólnopolski Festiwal Młodzieżowych Orkiestr Dętych
Kiedy ulicami miasta maszerują młodzi ludzie z instrumentami dętymi, wiadomo, że rozpoczął się Ogólnopolski Festiwal Młodzieżowych Orkiestr Dętych. Młodzi muzycy występują w Parku Solankowym, a jury ocenia ich koncerty estradowe i musztry paradne. Każdego roku w festiwalu bierze udział kilkanaście orkiestr dętych z całego kraju.

Inowrocławska Noc Solannowa
Inowrocław szczególnie upodobał sobie krakowski bard Grzegorz Turnau, przyjeżdżając tu przez dziesięć lat z rzędu wraz z muzykującymi przyjaciółmi, by dawać nastrojowe koncerty przy tężni.

SOLANKI
PATIO ZDROJOWE

Inowrocław *dla ciała, czyli zdrowie i sport w mieście*

W sanatorium wrócisz do formy...

Sanatoria inowrocławskiego uzdrowiska oferują szeroką gamę zabiegów leczniczych. Wśród nich są: kąpiele wannowe, siarczkowe i kwasowęglowe, kąpiele solankowe basenowe, zawijania borowinowe, krioterapia, pobyt w komorach solnych, inhalacje, kuracje pitną solanką gorzką i hydroterapia. Do uzdrowiska w Inowrocławiu trafiają kuracjusze z chorobami kardiologicznymi, reumatycznymi, ortopedycznymi, angiologicznymi, chorobami górnych i dolnych dróg oddechowych oraz przewodu pokarmowego. Rehabilitacje i leczenie w uzdrowisku doceniają specjaliści. Miasto regularnie jest nagradzane i wyróżniane za wysoką jakość swoich usług.

Historia uzdrowiska rozpoczyna się w XV wieku. Zdrowotne właściwości wody z inowrocławskich studni potwierdza dokument wystawiony w czasach króla Kazimierza Jagiellończyka. Formalnie uzdrowisko powstało w 1875 roku; założycielem kurortu było Towarzystwo Akcyjne „Solanki Inowrocławskie" z doktorem praw Zygmuntem Wilkońskim na czele. W latach 1875–1876 stanął pierwszy budynek łazienek. Pomysłodawcą i twórcą Parku Solankowego był działacz społeczny Lucjan Grabski. To za jego sprawą powstał ogród francuski o układzie geometrycznym. Dynamiczna rozbudowa uzdrowiska przypada na przełom XIX i XX wieku. W tym czasie w pobliżu stawu powstał budynek łazienek

przeznaczony dla dzieci, gdzie do 15 wanien solankę tłoczono rurociągiem bezpośrednio z warzelni soli przy Szosie Pakoskiej. Kolejno powstawały cieplarnia, gdzie obecnie znajduje się kawiarnia „Zdrojowa", a następnie pijalnia wód, w której kuracjusze raczyli się wodą mineralną z domieszką solanki „Kujawianka". Uzdrowisko nabrało świetności w okresie międzywojennym. Na terenie parku stanął wówczas Zakład Kąpieli Borowinowych i Zakład Wodoleczniczy oraz muszla koncertowa. W 1951 roku powstało „Uzdrowisko Inowrocław". Rozpoczęła się budowa istniejących do dziś popularnych sanatoriów: Energetyk, Modrzew, Kombatant, który nosi dziś nazwę Kujawiak, czy Oaza, niegdyś sanatorium Metalowiec. Rewitalizacja i rozbudowa uzdrowiskowej części Inowrocławia w ostatnich latach przyniosła miastu międzynarodową sławę. Wybudowana tężnia, nowa pijalnia wód, palmiarnia i kompleks złożony z basenu termalno-solankowego przyciąga do uzdrowiska rzesze kuracjuszy również zza granicy. Inowrocław i jego uzdrowisko stały się jednym z najciekawszych i najatrakcyjniejszych miejsc w Polsce.

... na basenie i boisku formą się pochwalisz

Miasto Inowrocław dba nie tylko o kuracjuszy. Z ofert Ośrodka Sportu i Rekreacji korzystają zarówno dorośli mieszkańcy, jak i dzieci. W hali widowiskowo-sportowej znajduje się największa w regionie ścianka wspinaczkowa. Ma ona 13 metrów wysokości i 7 metrów szerokości. Jednocześnie może z niej korzystać, pod okiem instruktorów, kilkanaście osób. Mieszkańcy mają do dyspozycji basen odkryty i baseny kryte, pełnowymiarowy stadion, boiska piłkarskie, lodowisko z pełnym zapleczem, korty tenisowe.

Z roku na rok w mieście przybywa ścieżek rowerowych. Władze miasta regularnie zachęcają mieszkańców do korzystania z proekologicznego środka transportu, jakim jest rower. Od 1989 roku Inowrocław współpracuje z partnerskim miastem z Nadrenii - Westfalii, Bad Oeynhausen. To niemieckie uzdrowisko w swej ofercie także proponuje leczenie solanką, a do budowy stojących tam tężni wykorzystano tarninę spod Inowrocławia.

Inowrocław wielkich ludzi, czyli znani ludzie stąd

Z Inowrocławiem związanych jest wiele znanych postaci. Trudno w jednej publikacji wymienić wszystkie nazwiska. Długa jest lista zasłużonych dla rozwoju miasta twórców jego architektury, kultury, ale dużo jest też postaci współczesnych, w różny sposób związanych z Inowrocławiem. Nie wszyscy się właśnie tu urodzili. Dla niektórych Inowrocław był ich życiowym wyborem w dorosłym życiu.

• ***Jan Kasprowicz*** (1860–1926) urodził się w Szymborzu, starej wsi królewskiej, obecnie będącej dzielnicą miasta. Wielki młodopolski poeta, piewca Kujaw, tłumacz literatury, krytyk teatralny.

• ***Grzegorz Turnau*** pieśniarz, kompozytor, poeta. W dzieciństwie bywał u babci w Inowrocławiu; często przywołuje miasto w swoich tekstach. W 2011 r. przyznano mu tytuł Honorowego Obywatela Miasta.

• ***Beata Kawka*** aktorka filmowa, teatralna, dubbingowa, właścicielka Film Factory Studio. Urodziła się w Szubinie, ale w Inowrocławiu kończyła liceum i pracowała.

• ***Irena Dubiska*** (1897–1989) skrzypaczka i pedagog, profesor, juror konkursów skrzypcowych im. Henryka Wieniawskiego.

• ***Jan Moll*** (1912-1990) lekarz, pochodzi z Kowalewa Pomorskiego, absolwent inowrocławskiego gimnazjum. Karierę zawodową zakończył jako dyrektor Instytutu Kardiologii i kierownik Kliniki Kardiochirurgii Akademii Medycznej w Łodzi. Jako pierwszy dokonał próby przeszczepu serca w Polsce.

• ***Józef Glemp*** (1929–2013) rodowity inowrocławianin. Polski Prymas Senior, Honorowy Obywatel Miasta. Tytuł przyznano mu w 1981 roku. Związany z rodzinnym miastem, wspierał je, odwiedzał, spotykał się z mieszkańcami. W dniu 80. urodzin otworzył Instytut Prymasa Glempa w Inowrocławiu.

• ***Bronisława Wajs*** (1908–1987) romska poetka, znana jako Papusza. W Inowrocławiu spędziła ostanie lata życia. I tutaj spoczęła. W 2013 r. powstał o niej film fabularny wyreżyserowany przez Joannę Kos-Krauze i Krzysztofa Krauze. Film zdobył uznanie krytyków.

Koza na ulicach, czyli to, co przeżyjesz wyłącznie w Inowrocławiu

Kujawy to jedna z najstarszych dzielnic państwa polskiego, a Inowrocław wciąż uważany jest za stolicę Kujaw Zachodnich.

Do dziś kultywowane są w Inowrocławiu zwyczaje, nieznane nigdzie indziej: obrzęd Kozy Zapustnej i Przywołówek Szymborskich. Co to takiego? Orszak Kozy Zapustnej przechodzi ulicami miasta w ostatnim dniu karnawału. Mężczyźni przebierają się m.in.: za kozę, bociana, niedźwiedzia, babę i dziada, młodą parę. Prowadzi ich przodownik. Na kujawskiej wsi przebierańcy chodzili od chaty do chaty. Dziś odwiedzają szkoły, przedszkola, zakłady pracy. Zaglądają do domów i zbierają „na sianko dla kozy". Wieczorem wszyscy spotykają się na „podkoziołku", czyli wieczornej zabawie.

Drugim charakterystycznym obrzędem są Przywołówki Szymborskie. Odbywają się w Niedzielę Wielkanocną w Szymborzu (dawniej wieś graniczącą z miastem, dziś dzielnica Inowrocławia).

Przywołówki organizuje Stowarzyszenie Klubu Kawalerskiego. Mieszkańcy i obserwatorzy z całej Polski spotykają się na placu przy tzw. szubienicy, czyli specjalnie przygotowanej konstrukcji drewnianej. Kawalerowie wykrzykują rymowanki na temat każdej szymborskiej panny. Na tym polega przywoływanie. Jeśli dziewczyna jest lubiana, a rodzina czy wybranek serca zapłaci za nią, usłyszy pochlebstwa. Jeśli było odwrotnie – w rymowance zostanie publicznie wyszydzona.

INFORMATOR

BAZA UZDROWISKOWA:

Sanatorium Uzdrowiskowe Modrzew
ul. Wierzbińskiego 52, 88-100 Inowrocław
tel. +48 52 357 30 84

Sanatorium Kujawiak
ul. Al. Sienkiewicza 50, 88-100 Inowrocław
tel. +48 52 356 33 20

Sanatorium Uzdrowiskowe „Przy Tężni” im. dr. Józefa Krzymińskiego
88-100 Inowrocław, ul. Przy Stawku 12
tel. +48 52 358 13 00

Sanatorium Uzdrowiskowe Ośrodek Rehabilitacji i Odnowy Biologicznej „Oaza”
88-100 Inowroclaw, ul. Świętokrzyska 76
tel. +48 52 311 15 00

Solanki Uzdrowisko Inowrocław
88-100 Inowrocław, ul. Solankowa 77
tel. +48 52 356 31 00

Centrum Uzdrowiskowe Energetyk
ul. Z. Wilkońskiego 2, 88-100 Inowrocław,
tel. +48 353 57 00

1875
INOWROCŁAW
PARK
SOLANKOWY
LEGENDA
TAXI

INOWROCŁAW
CENTRUM
POLICJA
TAXI
TAXI
LEGENDA